

Dokument zasedanja

B9-0394/2023

29.9.2023

PREDLOG RESOLUCIJE

k vprašanju za ustni odgovor B9-0026/2023

v skladu s členom 136(5) Poslovnika

o segregaciji in diskriminaciji romskih otrok v izobraževanju
(2023/2840(RSP))

Peter Pollák

v imenu skupine PPE Group

Petra Kammerevert, Massimiliano Smeriglio, Vilija Blinkevičiūtė

v imenu skupine S&D

Salima Yenbou

v imenu skupine Renew

Romeo Franz

v imenu skupine Verts/ALE

Elżbieta Kruk

v imenu skupine ECR

Niyazi Kizilyürek, José Gusmão, Marisa Matias

v imenu skupine The Left

B9-0394/2023

**Resolucija Evropskega parlamenta o segregaciji in diskriminaciji romskih otrok v izobraževanju
(2023/2840(RSP))**

Evropski parlament,

- ob upoštevanju vprašanja za Komisijo o segregaciji in diskriminaciji romskih¹ otrok v izobraževanju (O-000039/2023 – B9-0026/2023),
- ob upoštevanju člena 2 Pogodbe o Evropski uniji, členov 10 in 19 Pogodbe o delovanju Evropske unije ter členov 14, 20, 21, 22 in 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,
- ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice,
- ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (direktiva o rasni enakosti)²,
- ob upoštevanju odločitve Evropske komisije, da začne več postopkov za ugotavljanje kršitev (Češka (2014), Slovaška (2015) in Madžarska (2016)³) ter da 19. aprila 2023 proti Slovaški začne postopek pred Sodiščem Evropske unije zaradi kršitve pravil EU o rasni enakosti (Direktiva 2000/43/ES), ker ni učinkovito reševala vprašanja segregacije romskih otrok v izobraževanju,
- ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi⁴,
- ob upoštevanju priporočila Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov⁵,
- ob upoštevanju strateškega okvira EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov za obdobje 2020–2030 z dne 7. oktobra 2020,
- ob upoštevanju zamisli o vzpostavitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025,

¹ Izraz Romi je krovni izraz, ki zajema najrazličnejše ljudi romskega porekla, kot so Romi, Sinti, Kalé, Romaničali in Bojaši/Rudari; zajema pa tudi skupine, kot so Aškali, Egipčani, Jeniši, Domi, Lomi, Romi in Abdali, pa tudi potujoče skupine, vključno z etničnimi Travellers ali osebami, imenovanimi z upravnim izrazom Gens du voyage, ter osebe, ki se identificirajo kot Cigani, pri čemer se ne želijo zanikati posebne značilnosti vsake od teh skupin.

² UL L 180, 19.7.2000, str. 22.

³ Zadeve INFR(2015)2025, INFR(2014)2174 in INFR(2015)2206.

⁴ UL L 328, 6.12.2008, str. 55.

⁵UL C 93, 19.3.2021, str. 1.

- ob upoštevanju Evropske socialne listine,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 9. januarja 2023 z naslovom Poročilo o oceni nacionalnih strateških okvirov držav članic za Rome (COM(2023)0007),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 18. septembra 2020 z naslovom Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje (COM(2020)0565), v katerem Komisija vse države članice spodbuja, naj do konca leta 2022 pripravijo in sprejmejo nacionalne akcijske načrte za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. septembra 2020 o izvajanju nacionalnih strategij za vključevanje Romov: boj proti predsodkom zoper ljudi romskega porekla v Evropi⁶,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. oktobra 2022 o položaju Romov, ki živijo v naselbinah v EU⁷,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. novembra 2022 o rasni pravičnosti, nediskriminaciji in boju proti rasizmu v EU⁸,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. aprila 2023 o boju proti diskriminaciji v EU – dolgo pričakovani horizontalni direktivi o preprečevanju diskriminacije⁹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. aprila 2015 ob mednarodnem dnevu Romov – rasno sovražstvo do Romov v Evropi in priznanje, s strani EU, dneva spomina na genocid nad Romi med drugo svetovno vojno¹⁰,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. marca 2021 o otrokovih pravicah glede na strategijo EU o otrokovih pravicah¹¹,
- ob upoštevanju splošnega političnega priporočila št. 13 Komisije Sveta Evrope proti rasizmu in nestrpnosti z dne 24. junija 2011 o boju proti anticiganizmu in diskriminaciji Romov,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. marca 2022 o vlogi kulture, izobraževanja, medijev in športa v boju proti rasizmu¹²,
- ob upoštevanju sodb slovaškega vrhovnega sodišča št. 5Cdo/102/2020 in 5Cdo/220/2022, ki potrjujeta diskriminacijo romskih otrok v izobraževanju ter odgovornost lokalnih organov in države v zvezi s tem,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. februarja 2019 o potrebi po okrepljenem strateškem okviru EU za nacionalne strategije vključevanja Romov po letu 2020 in

⁶ UL C 385, 22.9.2021, str. 104.

⁷ UL C 132, 14.4.2023, str. 29.

⁸ UL C 161, 5.5.2023, str. 10.

⁹ Sprejeta besedila, P9_TA(2023)0111.

¹⁰ UL C 328, 6.9.2016, str. 4.

¹¹ UL C 474, 24.11.2021, str. 146.

¹² UL C 347, 9.9.2022, str. 15.

- okrepitevi boja proti anticiganizmu¹³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. marca 2011 o strategiji EU o vključevanju Romov¹⁴,
 - ob upoštevanju Konvencije OZN o otrokovih pravicah,
 - ob upoštevanju členov 136(5) in 132(2) Poslovnika,
- A. ker imajo vsi otroci pravico, da z udeležbo v vključujočem, nesegregariranem in kakovostnem izobraževanju napredujejo, pridobivajo znanja in spretnosti ter razvijajo svojo nadarjenost;
- B. ker bi morala biti pravica do visokokakovostnega, dostopnega in brezplačnega obveznega izobraževanja, vključno z možnostjo otroškega varstva in predšolske vzgoje, zagotovljena vsem otrokom, ne glede na njihovo etnično poreklo;
- C. ker je na tisoče romskih učencev, ki so del največje etnične manjšine v EU, še vedno močno diskriminiranih na vseh ravneh izobraževanja, in sicer zaradi pomanjkanja politične volje in nezmožnosti več držav članic, da bi učinkovito obravnavale in odpravljale obstoječe neenakosti in njihove temeljne vzroke;
- D. ker so dolgotrajne oblike diskriminacije, rasizma in predsodkov privedle do razširjene segregacije romskih učencev v šolah, čeprav so te prakse na nacionalni in mednarodni ravni pravno prepovedane;
- E. ker se ta segregacija v izobraževanju pojavlja v različnih oblikah, med drugim nesorazmerno število romskih otrok obiskuje posebne šole za otroke z motnjami v dušnem razvoju ali ločene razrede oz. oddelke za romske učence v „mešanih“ šolah, razširjene pa so tudi getoizirane šole;
- F. ker vzpostavljanje vzporednega izobraževalnega sistema za romske otroke močno ovira pravilno delovanje demokracije in pravne države, zlasti kar zadeva zaščito pravic manjšin;
- G. ker romski otroci doživljajo presečno diskriminacijo in ker jim enakopravno udeležbo v izobraževanju preprečujejo dodatne ovire, kot so nezmožnost kritja stroškov izobraževanja, prostorska segregacija, pomanjkanje bližnjih ustanov za varstvo otrok in slabše ali neobstoječe možnosti za spletno učenje in/ali učenje na daljavo;
- H. ker revščina, nerazpoložljivost osnovnih storitev ter prekarnost močno vplivajo na telesni, duševni in čustveni razvoj otrok ter je zaradi njih verjetneje, da bodo otroci opustili šolanje in zaostali v vseh vidikih odraslega življenja;
- I. ker je nizka udeležba v predšolski vzgoji glavni razlog za prezgodnjo opustitev šolanja med Romi, ki je še pogostejša zaradi poznega začetka šolanja in nerednega obiskovanja pouka; ker udeležbo Romov v srednješolskem izobraževanju ovirajo dejavniki, kot so

¹³ UL C 449, 23.12.2020, str. 2.

¹⁴ UL C 199 E, 7.7.2012, str. 112.

potovanja in segregacija prebivališč ter slabo delujoče svetovalne storitve;

- J. ker diskriminatorna obravnava izvira iz strukturnih in institucionalnih predsodkov proti Romom, pogosto pa je ta še hujša zaradi nacionalnih izobraževalnih sistemov, ki niso prilagojeni delu z otroki iz različnih socialnih in etničnih okolij ter ranljivih skupin;
- K. ker napačna diagnoza, ki temelji na rezultatih testov in metod, ki so kulturno in jezikovno pristranski, pa tudi diskriminatorni in rasistični, vpliva na izobraževalno pot romskih učencev, zlasti tistih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij; ker se na podlagi teh testov ugotavlja, da imajo romski učenci blage motnje v duševnem razvoju, zato so sistematično vključeni v posebne šole za otroke s tvrstnimi motnjami;
- L. ker so ti otroci namesto vključenosti in podpore deležni podstandardne izobrazbe, ki temelji na skrčenih učnih načrtih v posebnih šolah oz. v ločenih razredih rednih šol, ki jih obiskujejo večinoma ali samo romski otroci; ker ima to negativne in vseživljenjske posledice za otroke in njihove prihodnje možnosti;
- M. ker imajo učitelji in upravni uslužbenci pomembno vlogo pri vključevanju romskih otrok in ustvarjanju varnega okolja brez diskriminacije, stigmatizacije in ustrahovanja, pri čemer lahko ti pojavi postanejo še hujši zaradi spola, spolne usmerjenosti ali invalidnosti; ker je pomanjkanje dobro usposobljenega osebja in zadostnih finančnih sredstev ena od ovir za vključevanje romskih otrok v redne šole;
- N. ker se v devetih letih, odkar je Komisija začela prvi postopek za ugotavljanje kršitev v zvezi s segregacijo in diskriminacijo romskih otrok v izobraževanju, razmere niso izboljšale, čeprav je bilo za podporo zadevnim državam članicam pri izvajanju različnih podpornih ukrepov dano na voljo veliko sredstev EU;
- O. ker razpoložljivi podatki iz različnih virov na ravni EU in nacionalni ravni, med katerimi sta raziskava Agencije Evropske unije za temeljne pravice o Romih iz leta 2021¹⁵ in poročilo Komisije o oceni nacionalnih strateških okvirov držav članic za Rome iz januarja 2023, kažejo, da zadevne države članice predlaganih ukrepov ne izvajajo in spremljajo učinkovito in dosledno, poleg tega pa glede na obseg problematike ti ukrepi ne zadostujejo;
- P. ker se je med pandemijo covid-19 še poglobila diskriminacija romskih otrok, saj številni med njimi niso mogli slediti hitremu prehodu na digitalno izobraževanje zaradi življenjskih razmer in omejenih možnosti za učenje doma, pomanjkanja digitalnih naprav, omejenega dostopa do interneta oz. omejenih možnosti za podporno in dostopno mentorstvo; ker se razlike v izobraževanju še povečujejo zaradi vse večjega digitalnega razkoraka med romskimi in neromskimi otroki;
- Q. ker razširjena diskriminacija Romov v številnih državah članicah ovira kohezijo EU, krepi protiromsko razpoloženje in nestrpnost, podžiga rasizem in radikalizacijo v naših družbah ter ni združljiva z zakoni, obveznostmi držav ter normami in vrednotami, zapisanimi v primarnih pogodbah EU in Listini o temeljnih pravicah;
- R. ker več pomembnih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, kot sta sodba z dne

¹⁵ <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings>.

13. novembra 2007, D. H. in drugi/Češka republika (57325/00) in sodba z dne 29. januarja 2013, Horváth in Kiss/ Madžarska (11146/11), ki je postala pravnomočna 29. aprila 2013, še vedno ni izvršenih ali pa se te sodbe ne izvršujejo učinkovito, včasih tudi več kot 15 let po tem, ko so bile izrečene;

1. poziva Komisijo in države članice, naj nujno, celovito in učinkovito obravnavajo položaj romskih otrok v izobraževanju z ustreznimi kratkoročnimi in dolgoročnimi politikami, podprtimi z zadostnimi sredstvi EU in nacionalnimi sredstvi; ponovno poziva vse države članice, naj ukrepajo v skladu s svojimi zavezami in izpolnijo svoje obveznosti v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom, da vsem otrokom, vključno z romskimi otroki, zagotovijo enake in brezplačne možnosti izobraževanja ter pravico do izobraževanja;
2. obžaluje, da so romski otroci še vedno segregirani v posebnih šolah ter znotraj rednih izobraževalnih sistemov; poudarja, da se standardizirano psihološko testiranje, ki se uporablja v nekaterih državah članicah, ne bi smelo uporabljati, da se zavrne ali odloži vstop otrok v redne šole; poziva, naj se oblikujejo zaščitni ukrepi, da se ta praksa prepreči;
3. poziva države članice, naj odpravijo prakse trajne segregacije romskih otrok, izvajajo celovite strategije za odpravo segregacije z jasnimi cilji, zadostnimi sredstvi ter jasnimi in ambicioznimi časovnimi razporedi, naj sprejmejo vključujoče učne metode, zagotovijo popoln dostop romskih otrok do šolskih dejavnosti in izvajajo protidiskriminacijske kampanje v šolah; poudarja, da bi bilo treba izobraževalne reforme izvajati v tesnem sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, vključno s predstavniki romskih skupnosti, romskimi starši in civilno družbo, ki jo vodijo Romi, ter z učitelji;
4. meni, da bi morali odpravo segregacije in diskriminacije v šolah spremljati socialno-ekonomski ukrepi za odpravo revščine in socialne izključenosti ter dvig življenjskega standarda romskih skupnosti, kar bi prekinilo začarani krog medgeneracijske revščine in zmanjšanih možnosti za učenje doma;
5. poziva države članice, naj preučijo nove možnosti za vključitev romskih otrok v digitalno izobraževanje in sodelovanje pri tem, vštivši večje naložbe v izboljšanje dostopnosti digitalne infrastrukture in digitalne pismenosti, da bi jih pripravili na digitalno dobo;
6. poziva države članice, naj podprejo izobraževanje romskih žensk in deklet s posebnim poudarkom na pomenu znanosti, tehnologije, inženirstva in matematike ter zmanjšanju njihove stopnje osipa v šolah; poudarja, da je treba obravnavati neenakosti med spoloma in zagotoviti, da romska dekleta ne bodo pozabljena pri politikah vključevanja;
7. pozdravlja odločitev Evropske komisije, da začne več postopkov za ugotavljanje kršitev (Češka (2014), Slovaška (2015) in Madžarska (2016)) zaradi nepravilnega izvajanja direktive o rasni enakosti ter da leta 2023 proti Slovaški začne postopek pred Sodiščem Evropske unije zaradi kršitve prava EU, ker ni učinkovito reševala vprašanja segregacije romskih otrok v izobraževanju; vendar ugotavlja, da ti postopki za ugotavljanje kršitev niso privedli do učinkovite odprave vzrokov za diskriminacijo in položaja niso izboljšali, saj ukrepi, ki so jih sprejele države članice, niso niti celoviti niti

se niso učinkovito izvajali;

8. je trdno prepričan, da bi morala Komisija storiti vse, kar je v njeni moči, da bi ustavila in preprečila kršitve človekovih pravic in temeljnih vrednot EU, začevši z učinkovitim usmerjanjem sredstev EU v podporo nediskriminatornim praksam v državah članicah, vključno v izobraževanju; zato ponovno poziva k vzpostavitvi mehanizma zgodnjega opozarjanja za poročanje o tveganjih za zlorabo ali napačno uporabo sredstev EU, namenjenih obravnavanju položaja Romov, in poziva Komisijo, naj javnost redno obvešča o učinkovitosti in konkretnih rezultatih spremljanja;
9. poziva države članice, naj okrepijo prizadevanja za odpravo strukturne in sistemske diskriminacije, tudi na področju izobraževanja, ki poleg temeljnih političnih, socialnih, gospodarskih in zgodovinskih razsežnosti deluje tudi prek nekaterih norm, rutin, odnosov in vedenja, ki bi lahko bili rasistični in ki ovirajo doseganje resnične enakosti in enakih možnosti;
10. opozarja, da udeležba romskih otrok v otroškem varstvu in predšolski vzgoji pozitivno vpliva na njihov razvoj in šolski uspeh, dostojno in kakovostno zaposlitev, dostop do stanovanja in življenje brez diskriminacije, s čimer se prekine krog marginalizacije in prikrajšanosti; poziva države članice, naj povečajo razpoložljivost in dostopnost infrastrukture za otroško varstvo, predšolsko in obvezno izobraževanje ter kakovostnih in vključujočih storitev;
11. poziva države članice, naj sistematično spremljajo tveganje osipa in neenakosti pri dostopu do izobraževanja na vseh ravneh, da bi omogočile pravočasno posredovanje v smislu pedagoške pomoči in individualnega svetovanja ter zunajšolske dejavnosti za otroke in njihove starše; poudarja, da bi smiselno vključevanje romskih staršev pripomoglo tudi k zmanjšanju tveganja, da otroci opustijo šolanje;
12. obžaluje, da šole, ki jih obiskujejo romski otroci, pogosto nimajo zadostnih zmogljivosti, delujejo v dveh izmenah, so v ločenih, propadajočih stavbah ali kontejnerjih ter nudijo slabšo kakovost izobraževanja, pri katerem so romski otroci odrezani od svojih neromskih vrstnikov;
13. poziva države članice, naj vlagajo v usposabljanje učiteljev, da bi se povečala njihova sposobnost ustreznega poučevanja romskih otrok s posebnim poudarkom na občutljivosti na romsko kulturo in identiteto, ter naj uvedejo pozitivne strategije za spodbujanje strpnosti in boj proti diskriminatornemu vedenju in vedenju, usmerjenem proti Romom; poziva države članice, naj namenijo več finančnih sredstev za kakovostne pomočnike učiteljev;
14. spodbuja zadevne države članice, naj učinkovito uporabijo finančna sredstva, ki so na voljo v okviru različnih nacionalnih finančnih instrumentov in finančnih instrumentov EU, vključno s programom Erasmus+, Evropskim socialnim skladom plus, Evropskim skladom za regionalni razvoj ter mehanizmom za okrepanje in odpornost, da bi okrepile izobraževalno infrastrukturo in storitve, tako da bi tudi romski otroci imeli dostop do kakovostnega in vključujočega izobraževanja;
15. poziva Komisijo, naj oceni okoljsko diskriminacijo na območjih, kjer živijo romske skupnosti, in obravnava morebitni vpliv neugodnih okoljskih razmer na kakovost

izobraževanja in dobro počutje romskih otrok;

16. poudarja, da je eden od načinov za boj proti stereotipom in protiromskemu razpoloženju izobraževanje javnosti o zgodovini Romov, vključno z romskim holokavstom, običaji, kulturo in jezikom, da bi ustvarili most do boljšega razumevanja in izmenjali dobro prakso;
17. poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo javne politike in splošne storitve pri načrtovanju politik na področju izobraževanja, zaposlovanja, zdravstvenega varstva, stanovanj, socialnih storitev, prometa, sistemov minimalnega dohodka in protidiskriminacijske zakonodaje dosegle in vključile Rome na učinkovit in nediskriminatoren način, vključno s tistimi, ki živijo na oddaljenih podeželskih območjih;
18. poziva države članice, naj pri pripravi, izvajanju in spremljanju nacionalnih akcijskih načrtov za boj proti rasizmu zagotovijo, da bodo vsi ukrepi temeljili na zanesljivih, trdnih in kakovostnih podatkih; poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo, da bodo podatki o udeležbi romskih otrok v izobraževanju in usposabljanju lažje na voljo, pri tem pa naj spoštujejo nacionalne zakonodajne okvire držav članic in občutljivo naravo teh podatkov¹⁶;
19. poziva Komisijo, naj razmisli o izobraževanju romskih otrok v svoji oceni v okviru vizije o evropskem izobraževalnem prostoru do leta 2025, ki postavlja ambiciozne evropske cilje na področju izobraževanja za vse države članice EU, se osredotoča na izboljšanje pravičnosti in vključenosti v izobraževanje in usposabljanje ter podpira zavezanost EU spodbujanju temeljnih svoboščin, strpnosti in nediskriminacije, med drugim tudi z izobraževanjem;
20. poziva Komisijo, naj spremlja in ocenjuje doseženi napredek, omogoči izmenjavo dobre prakse ter zadevnim državam članicam zagotovi strokovno znanje, usklajevanje in tehnično podporo;
21. meni, da sistemski neuspeh v boju proti diskriminaciji neposredno ogroža pravno državo in demokracijo, zato bi ga bilo treba obravnavati v letnem poročilu Komisije o pravni državi, pa tudi z drugimi ukrepi EU za zaščito demokracije in pravne države;
22. opozarja, da je neizvrševanje sodb kršitev načel pravne države; poziva Komisijo, naj spremlja izvrševanje ustreznih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in sodišč držav članic ter sprejme ukrepe v skladu z uredbo o pogojenosti s pravno državo¹⁷, če bi takšno neizvrševanje vplivalo ali resno ogrozilo dobro finančno poslovanje proračuna Unije ali zaščito finančnih interesov Unije;

¹⁶ *Guidelines on improving the collection and use of equality data* (Smernice za izboljšanje zbiranja in uporabe podatkov o enakosti), skupina na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost, julij 2018. Evropsko računsko sodišče je priporočilo razvoj ustreznih metodologij za zbiranje ustreznih podatkov o vključevanju Romov v vseh državah članicah. Pobude politik in finančna podpora EU za integracijo Romov: v zadnjem desetletju je bil dosežen velik napredek, toda potrebna so dodatna prizadevanja na terenu, posebno poročilo št. 14/2016.

¹⁷ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1).

23. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Komisiji, Svetu ter vladam in parlamentom držav članic.